Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 28-го ЛИПНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 28, 1983 No. 141. VOL. XC.

ПАПА ОТРИМАВ ЛИСТ В ОБОРОНІ Й. ТЕРЕЛІ

Христина Ісаїв передає Святішому Отцеві лист на захист Йосипа Терелі.

Ватикан. — Група українців-учасників літніх курсів на Українському Католицькому Університеті (УКУ) в Римі, у четвер, 7-го липня, зустрілася на літній авдієнції з Папою Іваном Павлом II на площі св. Петра. Під час авдієнції, перед якою Папа тепло привітав українців українською мовою: „Христос Воскрес" і „Слава Ісусу Христу!", представниця Комісії Прав Людини СКВУ, учасниця авдієнції Христина Ісаїв з Торонто, Канада, передала безпосередньо до рук Папи лист в перекладі на англійську мову, написаний відомою правозахисницею Єленою Санніковою з Москви на захист визначного оборонця католицької віри в Україні, політичного в'язня Йосипа Терелі. (Текст цього листа був надрукований понад місяць тому у „Свободі" ч. 116, з середи, 22-го червня цього року).

Христя Ісаїв також передала Папі самвидавний матеріял, під заголовком „Українські католики в катакомбах", виданий у перекладі на англійську мову Світовим Конгресом Вільних Українців, і попросила Папу молитися за Українську Католицьку „нашу" Церкву та політичного заступництва для неї.

На це прохання Папа Іван Павло II запевнив подавача супліки, що український народ, а особливо, — як він висловився, — „Ваша Церква є все у моїх молитвах". Присутні на авдієнції з Главою Католицької Церкви в світі мали нагоду потиснути руку Святішого Отця й дістати його Отче благословення.

Проф. Я. Рудницький пропонує „Багатокультурний сенат" для Канади

Оттава, Онт. (ОУПС — УІБ). — На запрошення федерального Спільного комітету для реформ сенату Канади проф. Ярослав Рудницький вніс 14-го липня 1983 року, меморандум п.н. „Багатокультурний сенат для багатокультурної Канади".

Як член Королівської комісії двокультурности і двомовности в роках 1963-71, що в своєму четвертому томі рекомендувала урядові Канади введення багатокультурної політики, проф. Рудницький, рекомендує в своєму меморандумі обмеження числа сенаторів до 100 й прийняття принципу багатоетнічної репрезентації канадського громадянства в Оттаві. На цій основі кожна етнічна група країни мала б свого репрезентанта відповідно до пропорції своєї чисельности.

Беручи в рахунок 100 відсотків цілости населення, відповідну кількість мали б у сенаті канадці британського, французького та іншоетнічного походження. Членів нового сенату покликувано б щодесять років згідно зі статистичними даними кожночасного перепису Канади. Така реформа сенату мала б на цілі не тільки здійснення гасла „справедливого суспільства", що його видвигнув теперішній ліберальний уряд Канади в 1978 році, але піднесла б на вищий рівень політику багатокультурности з 1971 року, яка досі клала наголос на фолкльорні та міжрасові проблеми.

Помер П. Левенець, голова 377-го Відділу УНС

Ст. Пітерсбург, Фла. — У четвер минулого тижня, 21-го липня 1983 року, несподівано помер після короткої, але тяжкої недуги на 76-му році життя св. п. Прокіп Левенець, голова 377-го Відділу УНС у Ст. Пітерсбурзі на Фльориді, активний суспільно-громадський і церковний діяч.

Покійний народився 24-го березня 1907 року у селі Голешів, Львівської області в Україні. Від молодости, не зважаючи на дуже трудні обставини й зміну окупантів на українській землі, брав активну участь у політичній і суспільно-громадській та культурній праці. Був кількакратним головою „Просвіти" у рідному селі та членом багатьох інших організацій.

Опісля на еміграції, а особливо у ЗСА, починаючи з 1947-го року, поселившись в Ню Йорку, вступив у члени УНСоюзу у 5-ий Відділ в Асторії, співав в хорі церкви Чесного Хреста, цікавився українським громадським життям давніх і нових поселенців в цій країні.

Після переходу на емеритуру переселився з дружиною Оленою, яка в 1965 році приїхала з України до Ст. Пітерсбургу, де знову з повною відданістю і жертвенністю включився в зорганізоване життя громади: був головою церковного комітету, членом церковного хору „Україна" та інших організацій. Своєю безкорисною працею причинився багато до розбудови місцевої української католицької церкви та прицерковних і громадських організацій.

Залишив у глибокій жалобі дружину Олену, двох синів, Мирона і Ігоря, з родинами в Україні, братанка Володимира з родиною, кузенів Семена і Миколу в Канаді і ЗСА та дальшу родину, а також багатьох друзів і приятелів у Ст. Пітерсбурзі, Асторії й інших місцевостях.

ДВАДЦЯТЬ ДВА РОКИ після смерти великого письменника Ернста Гемінгвея його твори далі є „бестселлерами". Щороку перевидається і продається безліч його книжок, що разом становить 750,000 примірників річно. Це на 25 відсотків більше тепер, ніж кілька років тому.

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН, ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ БУШ І АМБАСАДОР КИРКПАТРИК ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧЕННІ 25-РІЧЧЯ ТПН

Вашінгтон. — У вівторок, 19-го липня 1983 року, президент Роналд Реґен промовляв до представників різних етнічних і американських організацій зібраних у Білому Домі з нагоди 25-річчя проголошення закону про Тиждень Поневолених Націй.

У своїй промові Президент підкреслив, що Америка і американський нарід обороняють і будуть обороняти ті нації, які змагають до привернення своєї незалежности або хочуть визволитися з колоніяльного поневолення. Він сказав:

„Вільні народи, якщо вони хочуть бути вільними, мусять обороняти свободу інших. Як сторожі демократичних традицій, міцно закорінених на цьому континенті понад двісті років тому, американці є глибоко віддані принципові репрезентативного уряду в кожній країні світу".

У своїй промові президент Реґен згадав про жахливий голод в Україні 50 років тому, як теж про сучасне поневолення „балтицьких країн, Польщі, України" і інших країн Східньої Европи".

У спеціяльній авдиторії Білого Дому зібралося понад 100 запрошених гостей між ними біля 20 українців. УНС репрезентував його головний предсідник д-р Іван Флис. Теж були присутні головний радний УНС Евген Іванців і почесний член Головного „Уряду УНС Марія Душник.

Після президента Реґена промовляв Кен Томлісон, директор „Голосу Америки", який говорив про потребу поширення радіопередач до Східньої Европи і СССР; полк. Лоренс Трейсі, представник Пентагону, говорив про значення Центральної Америки для ЗСА, а Павля Добрянська, член Ради Крайової безпеки в справах Східньої Европи і Совєтського Союзу, говорила про політику американського Уряду відносно Східньої Европи й СССР.

Після доповідей цих трьох представників уряду, були різні запити від присутніх, включно із запитами від кількох українців.

У понеділок, 18-го липня ц.р., о год. 12-ій, в одній із заль Конґресу (Кеннон Гавз) понад 300 учасників зібралися на святочному полуденкові, присвяченому 25-річчю Тижня Поневолених Націй. Полуденок спонзорували конгресмени з нюйоркського стейту, Джералд Соломон (республіканець) і Самюел С. Страттон (демократ).

Тостмайстром полуденку був конґресмен Филип Крейн, республіканець зі стейту Іллиной. Головним промовцем була амбасадор ЗСА до Об'єднаних Націй, д-р Джін Киркпатрик, яка у своїй дуже вичерпній промові подала хронологію совєтсько-московських аґресій, пригадуючи, що в 1917 році большевицький уряд був визнав офіційно український уряд в Києві, але рівночасно большевики зорганізували в Харкові новий „український" маріонетковий комуністичний уряд та приказали червоним ордам піти на підбій

(Продовження на ст. 3)

В СССР критикують відповідальних за реактори

Москва, СССР. — Дискусії про безпеку і виконання інженерних правил у совєтській промисловості атомної та ядерної енерґії вийшли на поверхню після критики правлячого політбюра відповідальних за „явні порушення державної дисципліни" в побудові великого заводу виробництва реакторів.

Суворість критики і той факр, що після неї була створена нова урядова установа для нагляду за безпекою на атомно-ядерних заводах, були сприйняті західніми аналітиками як познака якогось неопублікованого нещасного випадку на таких заводах.

Одначе немає фактичних доказів, що критика організацій, які будують завод виробництва реакторів у Волгодонську, відомого як Атоммаш, чи відвідини заводу минулого тижня Владіміром Долгіх, секретарем партії, який наглядає за розвитком важкої промисловости, мають таке драматичне пояснення.

Інші аналітики і дипломати вважають, що причиною затривоження совєтського керівництва були жахливі недоліки у практиці будівництва і запізнення термінів виконання плянів будівництва заводу Атоммаш.

В дійсності могло бути одне і друге. Розкрадення будівельнуих матеріялів веде не тільки до спізнення термінів будівництва, але і до небезпечних наслідків з огляду на неякісне будівництво.

Сам Долгіх у своєму виступі на заводі сказав, що керівники будівництвом „не зуміли забезпечити безаварійної діяльности інженерних зв'язків". Така неясна термінологія може вказувати, що було щось не в порядку з системами водо-газо-або енерґопостачання.

Якби там не було, совєтські керівники признають, що нещасні випадки можуть бути не тільки на атомних електростанціях у країнах Заходу, але можуть трапитися також в Совєтському Союзі.

Не зважаючи на широкі публікації про нещасний випадок на Уралі в районі Свердловська в 1957 році, в Совєтському Союзі ніколи не подано жадних пояснень про ту катастрофу.

Комітет в Нюарку організує автобус до Вашінґтону

Нюарк, Н. Дж. — В Нюарку оснувався Комітет для вшанування жертв великого голоду 1932-33 років і своїм завданням поставив співпрацю і поміч Крайовому Громадському Комітетові. Після молитовних вшанувань у Бавнд Бруку головна увага Комітету є звернена на програму 2-го жовтня ц.р. у Вашінґтоні. Комітет в Нюарку наміряється замовити автобуси на цей день. Зголошення приймають члени Комітету вже тепер.

Виїзд є передбачений з околиці української католицької церкви св. Івана Хрестителя в неділю, 2-го жовтня ц.р., о год. 6:30 ранку. Виїзд з Вашінґтону буде після концерту приблизно о год. 6:30 вечора.

Передбачена ціна — 20 дол. від особи. Є побажаним, щоб при зголошенні вплачувати повну суму. Чеки можна виставляти на Washington Trip Fund.

Автобуси треба замовляти вчасно і тому Комітет просить не відкладати із зголошенням.

Зголошення приймають члени комітету: О. Труш — тел.: 688-6133; В. Сенежак — тел.: 325-3049; Л. Коленський — тел.: 374-5622; І. Хамуляк — тел.: 371-6369; О. Суховерський в крамниці „Дніпро" — тел.: 373-8783.

В ПОЛЬЩІ ПОЧАЛИ ЗВІЛЬНЯТИ В'ЯЗНІВ

Варшава, Польща. — Польські власті повідомили в понеділок, 25-го липня, про початок звільнення політичних в'язнів згідно з програмою обмеженої амнестії, проголошеної минулого тижня.

Офіційний речник міністерства справедливости повідомив, що приблизно 53 в'язні мають бути звільнені покищо.

Офіційне польське пресове агентство ПАП повідомило, що звільнення політичних в'язнів почалося в суботу і набере повної сили цього тижня.

Амнестія відноситься до жінок і молодших 21 років. Інші випадки підлягають окремому особистому розглядові справи. Офіційні особи говорять, що амнестія не відноситься до шістьох головних лідерів забороненої „Солідарности" і п'ятьох видатних дисидентів, які чекають суду, обвинувачені у „змові повалити уряд".

Амнестією не будуть охоплені також активісти „Солідарности", які засуджені більше як на три роки ув'язнення.

Якщо особа, звільнена згідно з амнестією, буде знову засуджена за подібну діяльність, яка привела її до тюрми перший раз, вона буде змушена відсидіти обидва присуджені їй терміни. Ті, які підлягають звільненню мусять підписати зобов'язання не займатися більше протиурядовою діяльністю.

В суботу вечором зібралася товпа приблизно 100 осіб під варшавською тюрмою на вулиці Раковєцка, щоб привітати тих, які будуть звільнені, але поліція розігнала натовп, а після того ніхто не вийшов з в'язниці.

Крім амнестії, речник міністерства внутрішніх справ повідомив, що буде послаблений пашпортний режим, який був впроваджений військовим станом. Речник сказав, що будуть скорочені терміни оформлення документів на виїзд за кордон. Заявникам потрібно буде мати тільки запрошення родича чи друга, підтверджене польським консульством. Дотепер треба було мати запрошення тільки від близького родича, або бути в пенсійному віці і чекати ще на дозвіл місцевих властей.

Крім амнестії, уряд почав вводити в життя ряд інших законів, які затиснуть контролю над політичним життям і дисидентами. Як уже інформовано, ці закони є більш суворі, ніж процедури військового стану.

У світі

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив у понеділок, 25-го липня, що права людини порушуються в Совєтському Союзі та в країнах Східньої Европи „на постійній і регулярній основі". Президент зробив ці обвинувачення у своїй заяві проголошення 1-го серпня Гельсінкським днем прав людини, відзначаючи восьму річницю підписання Гельсінкських угод 1975 року. Як відомо, угоди, які охоплюють співпрацю між Сходом і Заходом, включаючи права людини, були підписані в столиці Фінляндії 1975 року 33-ма урядами країн Західньої і Східньої Европи, а також З'єднаними Стейтами Америки і Канадою.

КИТАЙСЬКЕ АҐЕНТСТВО новин у своєму місячнику Льованґ в останньому числі обвинуватило В'єтнам у вирощуванні опіюму з 1981 року з метою збування його як наркотик за кордоном і вилучування з цієї торгівлі твердої валюти для підтримання своєї збанкрутованої економіки. Журнал пише, що в'єтнамський втікач передав китайцям документацію, видану одним із районів В'єтнаму Донг Ван, провінції Га Туєн. Ця документація подає пляни та інструкції вирощування опіюму на 1982-83 роки.

ЗІ СТОЛИЦІ ФРАНЦІЇ повідомили в понеділок, 25-го липня, про справжнє лихо для Франції. В неділю, о 3-ій годині по полудні несподіваний град випав в околицях Діжону і витовк славні бурґундські виноградники відомі під назвою Кот д'Ор. За три хвилини загинули виноградники, які тільки в цьому році були б дали щонайменше 1,6 мільйона пляшок цього відомого на цілий світ вина. Виноградники на площі 750 акрів були повністю знищені градом. Сусідні поля і виноградники, як ножем відрізані, залишилися недоторканими.

УРЯДОВІ ДЖЕРЕЛА Чаду повідомили, що в понеділок, 25-го липня, до столиці країни Нджамени прибули два транспортові літаки ЗСА з обіцяною військовою допомогою для законного уряду президента Гіссена Габре. Літаки привезли військові автомобілі, інші транспортові засоби, військовий одяг. Американський транспорт був частиною 10-мільйонової військової допомоги Вашінгтону для підтримки уряду Чаду у війні проти озброєних Лівією заколотників на чолі з колишнім президентом Ґукуні Уеддеї.

ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ повідомляють зі Східньої Німеччини, що місцеве населення ентузіястично вітало в понеділок, 25-го липня, приїд до Дрездену консервативного політика Західньої Німеччини Франца Йозефа Штравса. Штравс, прем'єр Баварії та лідер баварського крила правлячої християнсько-демократичної партії канцлера Гельмута Коля, прибув до Східньої Німеччини на чотириденні відвідини. Він прибув до Дрездену після зустрічі з лідером Східньої Німеччини Еріхом Гонекером на озері Вербеллін, на північ від Східнього Берліну.

ТЕГРАНСЬКЕ РАДІО ПОВІДОМИЛО в неділю, 24-го липня, що іранські війська продовжують наступ на іракські позиції в районі вздовж дороги між містами Піраншах на іранській та Равандіз на іракській стороні кордону. Ця північна частина як Ірану, так Іраку заселена курдами, які віками боряться за незалежність Курдистану від Ірану, Іраку і Туреччини, між якими розділена територія цієї гірської країни. Війна між Іраном і Іраком триває вже третій рік. Спочатку Ірак добився деякого успіху, але потім Іранська армія прогнала іракців зі своєї території і намагається перенести театр воєнних дій на іракську територію. Покищо це їм не вдавалося, іракська армія успішно відбила вже декілька сильних наступів Ірану.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА законодавство, ухвалене 11 років тому, яким забороняється виливати вміст каналізації у води навколо Ню Йорку та в Бостонську гавань, і вимагається відчищення американських прибережних і річних вод, — у обох цих великих містах виливається в прибережні води більйони гальонів непереробленого каналізаційного матеріялу, фабричних відпливів, і найгірших хемічно-господарських рідких покидьків-помий. Нарешті загроза для здоров'я людей від занечищення води в Бостоні примусила стейтових суддів взятися за проблему й знайти розв'язку, що коштуватиме мабуть сам Бостон півтора більйона долярів.

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН ХОЧЕ ВСТАНОВИТИ „ЩИТ ДЛЯ ДЕМОКРАТІЇ"

Президент Р. Реґен

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен, підкреслюючи, що ЗСА „не намагаються збільшити тиск" в Центральній Америці, заявив у вівторок вечором, 26-го липня, що його Адміністрація заплянувала військові маневри з метою забезпечити „щит демократії та розвитку" в цьому районі.

У телевізійній пресовій конференції з Білого Дому президент Реґен намагався зменшити враження від останніх повідомлень про зростаючу військову участь З'єднаних Стейтів і заявив, що „ми не маємо військових плянів вмішування" в цьому районі.

„На мій погляд, взагалі приділяється занадто багато уваги зусиллям, які ми робимо для того, щоб забезпечити щит безпеки, і занадто мало іншим сторонам нашої політики", — ствердив Президент. Здавалося, що Президент виявляв велике занепокоєння, як він охарактеризував „постійним галасуванням" про „підозріння" розповсюджуване останніми газетними статтями.

В той же сам час президент Реґен кілька разів підкреслив, що правильно роблять ЗСА, що показують військову силу як осторогу Совєтському Союзові, Кубі та Нікараґуа, щоб вони не вмішувалися у справи інших країн.

Президент заявив, що американські збройні сили, які проводять маневри в Гондурасі, на Тихому океані та Караїбському морі „мають право оборонятися", якщо хтось нападе на них, але це буде „звичайним порядком наказу", який дається таким силам.

Виведення американських військових сил з Центральної Америки, заявив Президент, було б посиланням поганого сигналу, якщо ми бажаємо миру в цьому районі". Неспокій, сказав Президент, походить від „революції, експортованої з Совєтського Союзу, Куби та інших їх союзників", не від З'єднаних Стейтів Америки.

Далі Президент продовжував: „Ми хочемо миру. Але ми мусимо також признати, що треба зробити щось більше, ніж тільки хотіти миру. Ви змушені перешкодити тому, що відбувається там з людьми, які також хочуть миру, але їм не дозволяють мати його тому, що зовнішні сили захоплюють становище в свої руки з надією розширити свої ідеологічні цілі".

Вміжчасі, президент Куби Фідель Кастро погрозив, що бльокада Нікараґуа означатиме для Куби „акт війни". Речник уряду Куби заявив, що ця країна є готова взяти участь у ширших нарадах щодо проблем Центральної Америки.

В Америці

ПІДЗЕМНІ ЗАПАСИ ВОДИ, з яких постачається вода до пиття для понад половини населення ЗСА, щораз стають більше й більше занечищеними, а в деяких місцях ці запаси теж дуже зменшуються. Це примусило нового голову Агенції охорони довкілля Вілляма Д. Ракелгавза призначити групу людей для вивчення цієї проблеми. Група дослідників згодом має дати В.Д. Ракелгавзові рекомендації, що з занечищенням робити. Таку дослідчу групу людей треба було визначити через те, що в Уряді нема такої крайової системи, яка слідкувала б за занечищенням вод по всій країні. Визначування ступеня занечищення ґрунтових вод відбувалися досі на місцевих рівнях.

ЗАПІДОЗРЕНИЙ В УБИВСТВІ п'ятьох хлопчиків у стейті Юта Роджер В. Давнс, 32-річний бухгальтер з деревообробної фірми, був заарештований, коли сам признався до цих убивст і показав властям, де є тіла убитих дітей, яких було викрадено з їхніх родин у Солт Лейк Сити на протязі останніх чотирьох років. Жертвами виявилися два чотирирічні хлопчики, один — шестирічний і два трохи старші — 11 років і 13 років. Цей найстарший хлопець зник з дому і був убитий всього два тижні тому. Тим часом про природу цих злочинних вбивст нічого не подано до преси. Є підозріння, що цей сам підсудний замішаний і у викраденні двох 4-річних дівчаток.

БЕЗКОШТОВНІ КОНЦЕРТИ в Центральному парку в Ню Йорку далі продовжуватимуться, не зважаючи на те, що після голосно розреклямованого і успішного концерту минулої п'ятниці визначної негритянської співачки Діяни Росс понад тисячу вуличників, присутніх на концерті, вчинили в Мангеттені, в самому парку й пізніше поза парком, заворушення, бешкети, грабування та „підколювання" публіки ножами. Комішенер парків Генрі Дж. Стерн заявив після цих подій, що припинити концерти означало б капітуляцію перед вулицею, а так безкоштовні концерти продовжуватимуться, але з „менш популярними виконавцями".

ТЕЛЕФОНІЧНІ РАХУНКИ мають зрости в наступному році для деяких околиць ЗСА більше ніж на 200 відсотків, а для інших — на сто відсотків тощо. Це передбачення примусило сенатора з Ню Джерзі Френка Лаутенберга внести в Сенаті перший свій законопроєкт: підвищити оплату за телефонічні розмови далекої віддалі, щоб із здобутих грошей давати субсидії бідним і старим клієнтам телефону, бо інакше ці бідні і старі, — каже сенатор, — не зможуть вживати телефонів через високі оплати за телефонування.

ТИСК КРОВИ У СТАРИХ людей значно обнижується після споживання страви, що в свою чергу може в тих сеньйорів, які вже мають низьке тиснення крови, викликали хвилинне зімління. Тому рекомендується старим після їжі лягти бодай на одну годину відпочити, щоб не впасти і не поламати при паданні кісток. Хвилювання і напруження та ліки проти високого тиску крови теж можуть після їжі викликали втрату притомности. Тому центр для студій проблем здоров'я старих людей, Бостонський гебрейський регабілітаційний центр для старих, де переведено ці медичні досліди, радить пацієнтам брати ліки на обниження тиску крови не перед їжею, а після неї, — пише „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 1-го серпня ц.р.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Тайна популярности

Настрої широких кіл суспільства завжди були дуже химерні. Немає кращого на це історичного доказу, як життя і смерть Ісуса Христа. Та сама юрба, яка ентузіястично вітала Його окликом ,,Осанна" швидко потім верещала ,,Распни". Все ж, якщо йдеться про лідерів у державах сучасного нам світу, то існують деякі критерії, за якими зростає чи занепадає популярність отих державних мужів. На широкі кола новітнього суспільства, яке має частий безпосередній стик з лідером в добі всесильного впливу засобів масової інформації — преси, радіо і телевізійних передач — лідер приманює до себе чаром своєї індивідуальности, тим, що американці називають чарм".

Популярність кожного американського президента залежить також від успіху чи невдачі його політики. Кожний з них одідичує від свого попередника проблеми внутрішнього і закордонного порядку, які вимагають конструктивної полагоди. Джиммі Картер програв, бо був хитким у своїй політиці, довів до занепаду американського великодержавницького престижу — яскравим доказом чого було схоплення в Ірані членів тамошньої американської амбасади, як ,,закладників," — мав добрий замір, але препогано підготовив спробу визволення отих ,,закладників" силою, довів до послаблення американської збройної сили у порівнянні до совєтської та замість видобути країну з господарської кризи, в яку штовхнули Америку незалежні від цього невдачі (в'єтнамська програ, іранська криза) — поглибив економічну кризу, довівши її до стану рецесії, яка грозила повторенням катастрофи депресії з 1930-их років.

Роналд Реґен одідичив дві страшенне трудні і складні проблеми: 1) економічну кризу і 2) захитання рівноваги сил у суперництві з совєтською імперією. У заходах позитивного розв'язування цих двох преважливих проблем, від яких залежить буквально доля країни і її населення, перешкоджував і перешкоджує йому Конґрес, який за наче традицією завжди змагається з Президентом за першенство у керуванні державними справами. Це відомий хронічний ,,поєдинок між Білим Домом і Капітолем". Реґен має підтримку у Сенаті, де є невеличка республіканська більшість, зате стрічається з опозицією у Палаті Репрезентантів з поважною демократичною більшістю. Проте, всупереч усім труднощам Роналд Реґен відніс велику перемогу у затяжній боротьбі проти інфляції з різними її проявами, послідовно зменшуючи державні видатки в усіх ресортах за вийнятком мілітарного та протидіючи демократичним спробам рівноважити бюджет новими податками. Бюджетовий дефіцит все ще сягає астрономічних сум, те саме стосується державного заборгування. Проте політика Реґена таки зламала хребет інфляції, настав перелам в економіці по лінії зросту продукції і активізації біржі, найширші кола народу відзискали віру в майбутність. Ця зміна психологічної настанови вирішила проблему довіря до Уряду і його голови.

Впливовий і широкопоширений тижневий журнал ,,Тайм" з 18-го липня ц.р. стверджує, що немає вже сумніву, що економічна ситуація Америки покращала. Тому у висліді останнього опиту цього журналу 50 відсотків опитуваних відповіли ,,так" на запит, чи можна довіряти Президентові, хоча ще в березні цього року тільки 46 відсотків були такого переконання. Тоді, у березні ц.р. тільки 37 відсотків опитуваних сприяло перевиборові Реґена на президента в найближчих виборах — тепер це число зросло до 42 відсотків і настрої в користь Роналда Реґена зростають, а не маліють. 59 відсотків опитуваних признають, що економіка країни кращає, на цілих 10 відсотків більше, як було у березні цього року.

У закордонно-політичній ділянці Реґен все ще не має успіху в трьох справах, які є його — і всього вільного світу — найбільшою турботою: 1) не пощастило ще зупинити маршу совєтського імперіялізму, наставленого на ,,угроблення" вільного світу етапами, комунізуючи щораз нові країни на всіх континентах, 2) не пощастило ще завести миру на Середущому Сході, де Москва є все ще рушійною силою, що сіє неспокій, підтримує тероризм, не допускає до відкликання усіх чужих військ з Ливану, що став одною з небезпечних для світового миру бочок пороху. Але навіть противники Реґена мусіли признати, що в усіх цих справах він має не тільки пасивну ,,добру волю", але діє активно, придумуючи щораз нові способи, при чому старається за співпрацю з опозиційною Демократичною партією. Тому в загальному існує така думка, що коли б тепер відбулися вибори — то Реґена переобрали б, не зважаючи на його 70 років.

Ярослав Курдидик

ВІСЬ — ЄРУСАЛИМ І ПРЕТОРІЯ

Майже п'ять років тому викликало було немалу політично-мілітарну сенсацію вельми контроверсійне повідомлення, що республіка Південної Африки, буцімто перевела пробний вибух, своєї першої атомової бомби. В тому теж часі, американські розвідчі спостерігачі висунули були підозріння, що вищезгадану атомову бомбу для Південної Африки, сконструював був Ізраїль. Як і можна було сподіватися, того роду суґестії уряд Ізраїля якнайбільш рішучо відкинув і заперечив.

Але тепер у багатьох фахових журналах зокрема наголошується, що за останніх п'ять років, зріс драматично процес взаємного політичного та економічного спілкування між цими двома державами. Міжнародні аналітики кажуть, що дуже важко прослідити, якими дорогами пішов дальший розвій, цієї ,,південноафриканськo-ізраїльської нуклеарної співдії"...

Цікавими хіба залишається заява прем'єр-міністра Джана Фостера, що, мовляв, ми не робимо аж ніякої таємниці з цього, що ми постійно розбудовуємо та вдосконалюємо нашу нуклеарну програму, але ми маємо на цілі в майбутньому використовувати нашу нуклеарну міць, тільки виключно для економічних та мирових дій.

А Шмуль Кац, найближчий дорадник прем'єр-міністра Менахіма Беґіна, який м. ін. народився і виріс у Південній Африці, висовує дуже спекулятивну суґестію, що всі ці вістки, про нуклеарну співпрацю між Ізраїлем і Південною Африкою ,,зфабрикували і пустили в обіг" арабські екстремістичні кола, щоб постійно дискредитувати Ізраїль в очах світової опінії.

Може, однак, слід добачати в цьому ізраїльсько-південноафриканському зближенні, або як дехто із коментаторів його називає — ,,Вісь — Єрусалим-Преторія", що обидві країни найшлися приблизно у тотожньому політичному положенні: Південну Африку оточують постійно ворожі до неї, чорні держави, так само подібно, як Ізраїль оточили непримиримі до нього арабські держави.

Обидва партнери, хоч вони і не належать до політичних потуг сучасного світу, але обидва вони вагомі своєю ,,каратною вартістю". Південна Африка зі своїми 27-ма мільйонами населення та велетенськими багатющими мінеральними ресурсами, включно з тим, що має у західній гемісфері — ,,монополь на золото і діяманти", а Ізраїль зі своїм ,,мізковим трестом" — своїх науковців і винахідників, заслуговують на відмічення.

Зріст у торгівлі та мілітарній співпраці між цими теперішніми союзниками, починаючи від 1973 року, або уточнюючи, від війни на Близькому Сході, постійно зростає і посилюється. А особливо з цього часу, коли 27 країн з Чорної Африки зірвали дипломатичні стосунки з Єрусалимом, Ізраїль звернувся до Південної Африки, у якій 150,000 місцевих жидів підтримують цю політичну співдію і становлять дуже сильний чинник такої взаємокорисної політики.

Особливо дуже видатно прислужився Ізраїль Південній Африці, коли ЗСА і Европа проголосили ембарґо на зброю для цієї держави. Торгівля, яка у 1973 році мала заледве 30 мільйонів зросла останньо до 450 мільйонів. Між іншими доставами Ізраїль продав Південній Африці — автоматичні рушниці, гармати, електричне вивінування для комунікаційних та радарових устаткувань, дозвіл на продукцію дуже цінених у мілітарному світі, машинових пістоль. — УЗІ та 20 важких 24-метрових швидкохідних патрульних човнів типу ДАБУР. Тепер знову додатково Південна Африка замовила 18 човнів типу РІЧЕФ, озброєних ракетами типу Ґабрієль, а нещодавно підписали південноафриканські представники нове домовлення, що ця держава закупить у Ізраїля більшу кількість британського виробу траків типу Сентуріон, як теж джетові винищувачі ізраїльської продукції КФІР.

В останньому часі Південна Африка запропонувала Ізраїлеві інвестиції в його збройній індустрії і вже навіть розпочала продукцію високоякісної сталі для випродукування типічно ізраїльського танка типу Бен Ґуріон та опанцирення для піхотних транспортерів. Із вісток мілітарних речників Заходу виявляється, що ця співдія у збройній продукції цих двох країн, готова добитися до досить поважних надбань.

Південноафриканський міністер інформації К.Малдер заявив дуже просто: ,,Ми потребуємо — одні одних". Ми поступаємо так, як цього вимагають вітальні інтереси обидвох наших держав: Ізраїля і Південної Африки.

Ганна Черінь

ЗВІТ ТВОРЧОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ

Микола Щербак. Пахощі суцвіття. (1960—1970), Ню Йорк, Об'єднання Українських Письменників ,,Слово" 1982. 104 стор.

Тільки поет знає, як важко тепер видати книжку, а розповсюдити її ще важче. Кожний при зустрічі питає: ,,Ну, що нового пишете? Які творчі пляни?" Таких питань не варто й задавати, бо це просто глум. Без читача письменник нидіє й занепадає. І коли з'являється нова книжка, та ще й така вартісна, як нова збірка Миколи Щербака—це чергове маленьке чудо.

Вісімдесят чотири поезії за 10 літ—не так багато, але ми не знаємо, чи це вся ,,продукція", чи тільки вибране, найкраще. Проте, не кількістю, а якістю міряється творчість, а збірка справді гарна. Її б усі повинні не тільки читати, а й співати, бо вона—це музика серця. Безпретенсійна, але гарна обкладинка: сонце з лиховісним червоним обводом осяює веселі жовті квіти з почорнілим листям, вводить нас у світ автора—і в наш світ, від якого ми часто ховаємось.

Авторові притаманна подивугідна поетична пам'ять; дитинство, рідне поле, українська природа, батьки, яскраво витринають із минулого. Перед нами пропливають картини побережжя Тікича-ріки з копами, ,,нена че вежі" і полотном, що вибілюється на леваді, простори України, де ,,нивами-житами не пролізе вуж"...

Тому, "хто прочитає цю збірку, багато чого дорогого й забутого пригадається, аби ж прочитали... Спогади Щербака—сторінки його творчої біографії. ,,Тісна хатина та просторий сад", горобці і горлиці, ,,на образах розквітлі рушники", любисток, м'ята, калина... Люба мати в ,,кохтині", дитинство з волами на пасовиську.. До вірша ,,Межі" поет дає таке пояснення: ,,Вірш написаний давно-давно в Україні, приснився на чужині". І таке з поетом трапляється...

Микола Щербак—найкращий серед сучасних еміґраційних поетів майстер мініятюр. Його ,,Прихід осени", ,,Сліди", ,,Зимові етюди", ,,Надія", ,,Поезія"—зразки вміння сказати багатоількома рядками. Багато в цій збірці сонетів, часом із скороченою останньою стрічкою—для пуанти (,,Сумний сонет", ,,Хата").

Гарні його корткі вірші, але найкращий у збірці той, що найдовший: ,,Баляда про буслів". Він високомайстерний, збудований із суцільних образів і алеґоричний Жили на стрісі буслі, і в хаті було щасливо. Але одного разу повернулись буслі із вирію й не знайшли ні свого гнізда, ані хати. Тільки в полі ,,місилося, трусилося роздерте відлюдне відлуння". Що, власне, сталося читач мусить сам собі уявити. Ясно тільки—велике лихо, руїна. Лелеки відлетіли геть. ,,Коли ж ви повернетесь і принесете гойному господареві щедре щастя, крилаті лелеки?"

Кілька віршів присвячено нашим святам і звичаям. Циклі ,,Клич волі" і ,,Світ і відсвіт" можна визначити словами автора: ,,Минулого ніколи не віднять". У хронологічнім порядку вишикувані поезії про Київ, князя Володимира, княгиню Ольгу, Святослава, Базар, Листопад... Разом із возвеличенням минулого, у віршах бринить надія на новітнього Святослава (дехто думає що ми його вже й маємо!). В циклі ,,Світ і відсвіт" автор оспівує великих нашої новішої історії: Івана Франка (йому присвячено аж шість віршів), Лесю Українку, Тичину й Рильського (згадуючи й їхні гріхи) і своїх сучасників—Василя Гайдарівського й Степана Бена. Гарні вірші Щербака стали цим талановитим страдникам нерукотворними пам'ятниками.

Яка насолода читати ці вірші! Свіжі, нові порівняння й метафори—навіть для нашого прапора знайшов Микола Щербак новий епітет: блакитно-соняшний. Його метафори на грані ,,модернізму", але не поривають із реальністю: ,,Сонце б'є в літаври мідяних калюж".... ,,Вечорами, як місяць, мов рудий кіт, зеленку ватим оком дивився на темну стріху...", ,,Бусол та буслиха лопотливо вдарили крилами, як б'ють люди руками об поли...", ,,На сонці дуб у золотих ризах, як патріярх, вклоняється до нив...", ,,Білий бусол та ще більша буслиха, ніби дві статуї, вилиті з мармуру білого"—то нічого, що статую з мармуру вилити не можна,—під місячним сяйвом вони виглядають, як вилиті.

Що не вірш, то свіжий, соковитий і неповторний образ. Порожніх слів нема. Микола Щербак плекає свою лексику. Таких слів, як шемрання, кукіблива, круговерть, соломоверха стодола, лопотливо, спадисто, прошкує, шумке, ми в буденній мові не вживаємо,—а варто б. Але тепер настали інші поняття багатства. Багатство—це гроші в банку, а не лексика.

Асонанси й алітерації Миколи Щербака рясні, влучні й доречні. ,,Дві дубові сохи стирчали сторопіло сторчма" дають повну картину лихоліття. ,,Бувалий бусол з буслихою, лепські лелеки"

(Закінчення на стор. 4)

Ольга Кузьмович

ЧИ ВИТЯГНЕМО ВИСНОВКИ?

У червні американське Бюро перепису населення подало остаточну аналізу перепису населення у ЗСА, що її переведено в 1980 році. Для нас було цікаво побачити цей розгляд етнічного походження американців, а передусім шукати за нашою етнічною групою, її числом, місцем як і способом, як ми себе зідентифікували. Ці дані про українців видрукувала наша преса менше або більше обширно так, що кожний з нас мав нагоду з ними познайомитися.

Але цікаво, коли інші українські проблеми викликають скору та спонтанну реакцію, ця тема якось досі не найшла широкого відгуку. А тим часом є над чим застановитися і подумати, що нас чекає в найближчому майбутньому. Але ми не дуже радо думаємо про майбутнє, а ще менше робимо плянування для майбутнього життя нашої громади.

Майже рівночасно подано до відома статистичне обличчя Канади, де перепис населення відбувався у 1981 році. Тож маємо нагоду порівняти інформації про українців на обидвох сусідніх теренах, а це також не абияка тема до розгляду та уваги.

Нам усім досі, мабуть, здавалося, що українців є також більше в тих обидвох країнах, де українська іміграція впливала широкою рікою. На жаль, на підставі перепису населення, українське походження подало в ЗСА тільки 730,056 людей, а в Канаді 529,615—все разом тільки понад один мільйон! Розуміється ми знаємо, що українців є куди більше, але біда в тому, що тільки така мала кількість визнала себе українцями.

Це і є причиною, що українці у статистиці американського Бюра перепису населення не находяться у групі 21 народів, що мають 750, 000 і більше свого населення, а находимо там лише росіян. Якщо, однак, переглянемо листу місця походження людей так, як вони його подавали, виповнюючи формуляри перепису населення, то находимо такі дивовижі поруч із Україною, як ,,Рутенія", ,,Мала Росія", ,,Малоросія", ,,Карпатоpосія" і ,,Галичина".

Важко відгадувати скільки із українців вписали одну із цих назв як місце свого походження, але треба припускати, що доволі багато.

Із цих, які признались до українського походження, на терені ЗСА подало 381, 084 його як чисто українське (значить по стороні батька і матері), а майже половина 348,972—мішане походження. З подібних причин на терені Канади стан української спільноти в останніх 10-ти роках зменшився на 50,000, тому що в 1981 році можна було вперше подавати при виповнюванні формулярів перепису більше як одне національне походження. Значить, в обидвох країнах маємо серед української спільноти велику кількість мішаних подруж. Правдоподібно, в майбутньому це число ще більше зросте і то повинні мати на увазі всі чинники та організації української спільноти на північноамериканському континенті.

Не краще представляється справа із уживанням української мови. В ЗСА лише 123,500 українців подало, що вони говорять українською мовою вдома, а в Канаді те число виносить 94,565 на усіх 529,615, які уважають себе українцями. У ЗСА кількість цих, які говорять українською мовою була в 1970 році 249,351 отже в 10 роках зменшилася на приблизно 120,000.

В Канаді обнизилася кількість україномовних людей за десять років лише на 50,000. Можна догадуватися, що в обидвох цих країнах на ділі число україномовних є ще менше, коли візьмемо до уваги, що запитник перепису населення звичайно виповняв батько родини, діти якого звичайно тепер порозуміваються між собою англійською мовою.

Більше відрадною дійсністю для нас, у вислідах перепису населення є те, що т. зв. ,,нова іміґрація" дала таки позитивний застрик нашій спільноті. Числа показують, що і в ЗСА і в Канаді найбільша кількість цих, які говорять українською мовою находиться в тих частинах, де поселилося найбільше наших громадян після Другої світової війни і так в ЗСА це є стейт Ню Йорк, а в Канаді—провінція Онтаріо

Якщо йдеться про кількість українського населення, то в ЗСА веде перед Пенсильванія, на другому—стейт Ню Йорк, на третьому—Ню Джерзі. В Канаді найбільше українців в провінції Альберти, а далі іде Онтаріо і Манітоба.

Це тільки декілька порівнянь і прикладів, що їх ми навели, а в поданих до публічного відома числах можна їх найти куди більше. Незмінним, однак, фактом залишається це, що мішані подружжя і кількість українців, які не говорять українською мовою постійно збільшується. Ці не дуже відрадні, але правдиві факти, ми повинні саме тепер не лише прийняти до відома, але вони повинні стати предметом розгляду нашого громадського сектора. На тому тлі треба б робити пляни дальшої дії чи шукати можливостей поправи теперішнього стану. Але нам, з невідомих причин, тепер ближче це, що діялося перед сорока роками чи хто має гегемонію сьогодні в громаді, як доля української спільноти за десять чи двадцять років.

Теодор Мацьків

У 45-ЛІТТЯ ОСТАННЬОЇ МАТУРИ В АКАДЕМІЧНІЙ ГІМНАЗІЇ

,,...Роки! А їх лічить так важко,
Так тужно, аж серце болить!
Летять вони якось химерно,
Даремний труд їх зупинить..."

Т.М.Грицай, ,,Зустріч"

Сорок п'ять років минуло від цієї незабутньої хвилини у житті кожного з цієї шкільної кляси молодого абітурієнта, коли, після іспиту зрілости чи пак матури, Державна Іспитова Комісія признала його ,,зрілою людиною".

Яка втіха, яка радість була не тільки для самих абсольвентів, але і для цілої родини, що тоді теж ,,здавала зі своїм сином матуру". Цей іспит був чи не найтяжчий і не найважливіший у житті кожної молодої людини, він бо відкривав дорогу до дальшої кар'єри, до дальших успіхів. Признаюся, що вже пізніше по війні, коли я здобув ступінь доктора філософії в університеті у Франкфурті (1950), я не переживав такої радости як тоді, коли здав матуру. Пригадую собі, що мій, уже покійний, дідусь з радости аж прослезився на вістку, що я здав цей іспит.

Сорок п'ять років — минуло від цього часу, але воєнна хуртовина та повоєнні обставини не дозволяють мені написати в подробицях про всіх моїх однокласників. Одні повмирали природною смертю, інших розстріляли органи НКВД за часів ,,культу особовости" або за часів німецької окупації Ґестапо, ще інші згинули в таборах на Сибірі, так що небагато залишилося у живих з тих 37-ми останніх абітурієнтів давнього клясичного типу Академічної Гімназії. І хоч важко мені докладно пригадати всі імена, принаймні подаю точні прізвища. Ось вони: Юрій Бабин — згинув від куль ґестапівців, Юрій Бабій, доля його — мені невідома, Роман Байтала помер кілька місяців по матурі на туберкульозу, Роман Балдис учителює на рідних землях, д-р медицини Роман Банах закінчив медичні студії й є головним лікарем однієї з поліклінік у Львові, Константин Бень, переживши щасливо полон у Німеччині, прибув до ЗСА, де закінчив студії і працює у своїй професії у Вашінґтоні, д-р медицини Ераст Бурачинський закінчив медичні студії, провадить практику в Чикаґо, Степан Витвицький, — доля його невідома, Богдан Ґордон закінчив студії і завідує публіцистичним відділом Бібліотеки Академії Наук УССР, Евген Ґумовський, — доля його невідома, Степан Галапач пропав без вісти, д-р медицини Юрій Гвоздецький закінчив медичні студії, і працює лікарем у Торонто, д-р Юрій Дицьо закінчив медичні студії, провадить лікарську практику в Левістоні, Мейн, Володимир Каленюк — невідомо що з ним сталося, Юрій Кекіш закінчив студії з хемії, осягнув ступінь маґістра в університеті в Мадриді, працює хеміком у Чикаґо і має кільканадцять патентів, Роман Корець, — доля його невідома, Володимир Кордуба помер по війні, Володимир Крупка — доля його невідома, Ярослав Лагошняк учителює на рідних землях, Теодор Люба закінчив студії з економії у Фрайбурґу і вчить економію в ЗСА, Святослав Ляляк, — доля його невідома, Теодор Мацьків закінчив історію і славістику в університеті у Франкфурті, де отримав ступінь д-ра філософії, є професором стейтового університету в Акроні, Огайо, Зеновій Мельничин має перебувати в ЗСА, Ярослав Новаківський, закінчивши політехніку є головним архітектом у Львові, Володимир Осташевський згинув в станньому дні війни, Евген Пеленьо, правдоподібно, живе в Україні, Володимир Раковський, правдоподібно живе в Канаді, Михайло Рудий, — доля його — невідома, Володимир Самарик пропав без вісті, Іван Терешків закінчив Педагогічний Інститут у Львові й є директором школи на Лугах, Івано-Франківської области, Святослав Цибрух живе в ЗСА, Орест Чорнеґа, голова нашої кляси, почав правничі студії, але в 1940 році його розстріляло НКВД, Михайло Шебець, перебувши всі страхіття війни, спершу виеміґрував до Англії, а опісля до Торонто, де працює в банку, Ігор Шпитковський закінчив політехніку і працює інженером у Черкасах, Антін Шутка, переживши щасливо німецький концентраційний табір, закінчив політехніку в Бравншвайґу, а прибувши до Філядельфії продовжував там свої студії з біохемії, де отримав ступінь д-ра філософії і є професором університету в Дітройті.

Назагал у нашій клясі переважали сини священиків, львівських міщан та урядовців, мало було синів господарів (всього сім). Усіх нас лучила не тільки шкільна лавка, яка вирівнювала соціяльне походження. Нас зрівнював не тільки шкільний однострій, але передусім рідна мова, наша Церква та спільна ідея, — тобто боротьба за кращу долю українського народу. Не було у нас ані національних, ні расових, ні партійних різниць.

Сорок п'ять років минуло від цієї пам'ятної хвилини в житті кожного абітурієнта, з цієї кляси коли Іспитова Комісія признала його ,,зрілим" до вищих студій. Без сумніву, це було так недавно... Тож, знайшовши вільну хвилину, хоч думками перенесімся до нашої Альма Матер, як це було в 1938 році.

Пишуть, що змінився вигляд Львова, але я думаю, що ми таки потрапили б до великого будинку на розі Льва Сапіги та Захарієвича, де містилася Академічна Гімназія (сьогодні повна середня школа ч. 1). Досередини ми могли б увійти або побічним входом від вулиці Захарієвича, або головним від вулиці Льва Сапіги. Входячи головним входом, ми з приємністю замітили б, що над дверима нема вже польського орла. Увійшовши, ми побачили б завжди усміхнене обличчя знаного нам терціяна І.Еліяшевського і зараз з лівого боку почули б веселий говір пань з Батьківського Гуртка, де напевно стрінули б усміхненого проф. Павла Зимака, що здивовано почав би нас випитувати, звідки ми прийшли і чому ми не в руханковій залі, де, до речі, кожної неділі та свята відбувалися екзорти, шкільні концерти, театральні вистави та шкільні забави.

Ми подякували б проф. Зимакові і пішли б на перший поверх до конференційної залі, де застали б нашого улюбленого катехита, о. Теофіля Горникевича. Напевно зрадів би, побачивши нас із своїм невідступним цвікером наш господар кляси, д-р Іван Любомирович. Ми сердечно привіталися б із проф. Йосафатом Назарем, поговорили б із основником Українського Пласту, д-ром Олександром Тисовським (пізнішим професором Львівського університету), з нашим україністом, завжди елеґантно одягненим проф. Мироном Федусевичем. Вийшов би нам назустріч ,,шляхетний Геньо" — д-р Генрик Бальк, учитель польської мови, та проф. Станислав Кулачковський — учитель німецької мови, який, привітавшись, почав би розказувати якийсь жарт.

У кабінеті фізики ми зустрінули б проф. Володимира Білинського (пізнішого ректора Торговельної Академії у Львові), та д-ра Дмитра Процева, що все був задуманий над різними проблемами з фізики. Опісля обов'язково пішли б до канцелярії всіма шанованого директора Академічної Гімназії проф. Северина Леція, який радо нас приняв би і, як колись, почав би розпитувати про наші успіхи, про наше життя.

Була колись Академічна Гімназія, був там колись добірний учительський збір, що не жалував ні сил, ні здоров'я для виховання української молоді. Кипіло там колись веселе, повне надії на кращу майбутність, життя української молоді, що приготовлялася до життєвого

(Закінчення на стор. 4)

Турецька облога Відня у 1683 році

(РЕЦЕНЗІЯ)

Появилась книжка з нагоди 300-річчя оборони Відня. Автором цієї книжки є відомий український діяч на терені Австрії ред. Борис Ямінський. Книжка дуже гарно оформлена, двомовна, тобто українською і німецькою мовами. Ініціятором видання цієї книжки є Союз Українських Філателістів Австрії. При кінці книжки поміщені дуже гарні поштові значки історичної вартости, видані СУФА.

Книжка починається привітом президента Австрії доктора Рудольфа Кішлєгера; привіт Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого з історичним накресленням з ватиканських архівів про участь козаків і їхню історичну й політичну місію в обороні Відня. У книзі поміщено привіти від посадника й губернатора Відня Леопольда Граца; від завідуючого першим районом Відня, технічного дорадника інж. Гайнріха А. Гайнца; від президента Віденської Торговельної Палати Карла Діттріха; генерального директора поштового й телеграфного уряду, шефа секції д-ра Гайнріха Ібляйса. Поміщено також знімки всіх, що складали привіти.

Співвидавцями книжки є Товариство „Бойківщина" Філядельфія; Наукове Товариство Шевченка, Ню Йорк, які також фінансово й організаційно підтримали це видання.

Заходами Т-ва „Бойківщина" Світовий Конгрес Вільних Українців проголосив 1983 рік роком Юрія Ф. Кульчицького, героя Відня, який родився на Бойківщині в селі Кульчицях повіт Самбір; там народився славний козацький гетьман Петро Конашевич Сагайдачний.

З цієї історичної нагоди Товариство „Бойківщина" робить Ювілейний з'їзд 12-го жовтня 1983 року на Союзівці, на який запрошуємо всіх колишніх мешканців Бойківщини та ширші кола українського громадянства. Головну доповідь про нашого земляка Юрія Ф. Кульчицького виголосить автор книжки ред. Борис Ямінський.

Щодо самої книжки, то вона має велику вартість, бо є двомовна й познайомить чужинців, а також і українську спільноту, бо не всі українці знають про ту історичну подію, яка відбулась 300 років тому під Віднем і де брали активну участь наші козаки, які відіграли головну ролю. Щодо кількости козаків під Віднем автор подає 3,000, що є неправдоподібним, бо козаки ніколи не вирушали з такою малою силою на таку велику операцію проти турків. Козаки, коли вирушали в похід, то йшли з такою силою, щоб вони могли йти самі в атаку, не дивлячись на своїх союзників, і, якщо потрібно, могли дати належну відсіч і самі себе оборонити в випадку зради зі сторони союзників, бо в той час подібні випадки бували, й козаки в тому мали великий досвід.

Друга причина, яка говорить за те, що проти турків козаки ніколи не виступали з малою силою це те, що турецькі війська, коли завважили козацькі полки, то в першу чергу атакували козаків. Турки знали, що єдині козаки були загрозою для турків, які завжди робили найбільший натиск на козацькі війська.

Так було під Хотином в 1621 році, коли гетьман Петро Сагайдачний йошов на допомогу полякам проти турків; турецькі війська не атакували польського табору, а з цілою силою заатакували козацький табір і козаки їх розбили.

Можна припускати, що під Віднем могло бути більше ніж 30,000 козаків, якщо турецьке військо Кара Мустафи начисляло 200,000 вояків. Оборонці Відня — король Іван Собєський мав 16,000 вояків: австрійські війська — 20,000; саксонців — 10,000; баварців — 12,000; франконців — 14,000. Були ще й чисельно менші добровольці. Отже самої піхоти було 35,000.

Кількість козаків в обороні Відня до сьогодні ще не узгіднено. Проф. Міллер подав у своїй розвідці 15,000, цю саму кількість подав у своєму „Літописі" проф. Величко. Проф. Дмитро Дорошенко писав, що могло бути козаків під Віднем 5,000. Бачимо, що союзні війська були малочисельні, то хто ж тоді розбив 200-тисячну турецьку армію? Папа Римський Інокентій XI відправив сам особисто Службу Божу для вшанування козаків за розбиття турків, а за інші війська Служби Божої не було. Сам цей факт говорить, що козаків під Віднем мусіла бути більша сила, бо, за висловом Папи Інокентія XI, козаки відіграли головну ролю у розбитті турків.

Після 300 років тяжко зібрати докладні відомості про турецьку облогу Відня, а це вина наша, бо ми не приділяємо уваги до таких важливих історичних подій, а займаємось справами другорядними. Знаємо тільки одно, що козацькими шаблями здобували славу й будували свої імперії поляки і москалі.

На сторінці 82-ій цієї книжки автор пише, що король Іван Собєський дуже добре ставився до козаків. Король Собєський був з українського роду. Він народився у Жовкві в старій українській родині. Ще за життя діда Івана Собєського родинна мова в хаті Собєських була українська (руська), про що записано у польських архівах.

Книжка ред. Бориса Ямінського заслуговує на увагу. Її варто прочитати, бо з неї читач довідається про нашого земляка Юрія Ф. Кульчицького, який своєю відвагою врятував Відень перед турецькою облогою. Юрій Кульчицький перебрався в турецьку уніформу і зі своїм супровідником Михайловичем перейшов через турецький військовий табір і дістався до військового табору князя Карла Льотрінгського з прохальним листом від оборонців Відня, які просили князя про скору допомогу. Ю. Кульчицький щасливо повернувся до Відня і повідомив віденців, що допомога незабаром йде. Було це 15-го серпня 1683 року. Таким чином Юрій Кульчицький врятував Відень, бо своєчасно наспіла допомога, й турки були розбиті, а Юрій Кульчицький ввійшов до історії Австрії як герой Відня. У Відні є побудований пам'ятник Юрію Ф. Кульчицькому, його іменем називаються дві вулиці у тому місті.

Ю. Кульчицький перший заложив у Відні каварню, що її він удідичив від турків, бо той час в Австрії це було щось нового. Від того часу почали розбудовувати каварні у Відні, цілій Австрії і в Середній Европі. Ще сьогодні можна зустрінути каварні у Відні імени Юрія Кульчицького.

Книжка „Відень 1683, Козаки і Кульчицький" є дуже цікава, бо вона пригадала нам призабуті історичні події в Европі, в яких брали участь наші козаки та наш краян Юрій Ф. Кульчицький, і українці відіграли в тих подіях головну ролю. На жаль, ми ті справи занедбали, а наші сусіди поляки присвоюють собі заслуги в обороні Відня. В родинах Кульчицьких не було ні одного поляка і в цілій Польщі не було поляка Кульчицького. В Кульчицях були великі патріоти, які весь час виступали проти небажаного польського елементу на українських землях.

Книжка ред. Б. Ямінського звернула нашу увагу на ті важливі історичні події, і книжка повинна зрушити нашу совість про нашу недбалість і легковажність до таких важливих історичних і пристижевих подій, якими була облога Відня. Сподіваємось, що з цієї нагоди вийде цілий ряд українських публікацій у чужих мовах, щоб довести українську історичну правду серед народів Европи. Слід покінчити раз на все з фальшуванням української історії нашими сусідами, а не витрачати енергію і час на партійні справи, які не мали і не будуть мати жодного історичного значення для українського народу та його престижу серед народів Европи.

Комуністична Польща видала значок з Юрієм Кульчицьким і написом „наш родак герой Відня". Отже бачимо, що польські апетити далі йдуть у тому напрямку, щоб привластити собі нашу історію, хоч самі скоро опиняться в тій самій ролі і в тому самому становищі, у якому знаходиться тепер Україна. Вина в цьому наша, бо в тій справі нічого не робимо, а наші сусіди з цього користають і хочуть присвоїти собі наших визначних людей. Полякам ми дали Теодора (Тадеуша) Костюшка, Івана Собєського ще й Юрія Кульчицького хочуть нам забрати. Росіянам віддали ми славного композитора Чайковського, Миколу Гоголя і багато інших.

Про Юрія Ф. Кульчицького ми повинні видати кілька солідних праць у чужих мовах і спростувати історичну неправду наших сусідів; переконати західний світ про важливу ролю українських козаків під Віднем і оборонити нашого земляка, героя Відня, Юрія Ф. Кульчицького перед поляками.

Союз Українських Філателістів Австрії заслуговує на признання і подяку за те, що він був ініціятором видання цієї книжки, а особлива подяка ред. Борисові Ямінському, який вклав багато часу й праці для видання книжки.

Микола Турецький

Концерт учнів проф. Зої Маркович у Філядельфії

Концерт учнів студії проф. Зої Маркович, сидять (зліва): сестра Джулія, ЧСВВ; сестра-директор М. Демян, ЧСВВ, о. митрат Зенон Злочовський, проф. Зоя Маркович. Стоять в 1-му ряді (зліва): Стефан Солтис, Юрій Леськів, Христина Наконечна, Юлія Отуляк, Валерія Катрук; 2-ий ряд: Богдан Бачара, Дарія Наконечна, Мирон Солтис, Роксана Отуляк, Володимир Матієвич.

Українська музична студія під проводом проф. Зої Маркович є відома як одна з найкращих серед американських шкіл, у програму якої впроваджена метода гри на фортепіяні світової слави піяніста, композитора Франца Ліста. Проф. Зоя Маркович, відома концертова піяністка, належить до членів об'єднання американських професорів, а також до багатьох українських організацій, організатор і мистецький керівник вокального тріо СУМ „Соловеки", відомого зі своїх концертових виступів по цілій Америці і Канаді.

В музичній студії проф. З. Маркович провадили науку славні мистці — скрипка: Едвард Озалінс, Яро Мигасюк, Микола Чумаченко, лавреат конкурсу ім. Чайковського, співак — оперовий артист лавреат конкурсу вокалістів Микола Горохів, теорія композиції — проф. Володимир Грудин; балет - світової слави прима-балерина Валентина Переяславець, Юрій Гарасим, Рома Прийма, Анна Кругляк.

Наука в студії стоїть на високому рівні. В суботу, 18-го червня ц.р., в концертовій залі музичної компанії Джейкоб у центрі міста Філядельфія з двома прекрасними фортепіянами відбувся концерт учнів, студентів проф. Зої Маркович. Програма складалася з сольових виступів і дуетів на чотири руки і на два фортепіяна: Шопен, Брамс, Шуман, Чайковський, Ґріґ, Бела-Барток, Безковайний, Косенко, Лисенко та інші.

Перший виступ був чотири і піврічної Валерії Катрук, яка бездоганно відіграла дует з проф. Зоєю Маркович „Пісня" Лоу і одержала найбільше за всіх оплески. „Мелодію Берковича з великим почуттям заграв Стефан Солтис, кандидат на першого учня студії. Юрій Леськів дуже гарно заграв дві композиції Лисенка; він має велике почуття до музики. Косенка „Ведмедик" прекрасно заграв Івась Шперналь. Дуже гарно, мелодійно і з почуттям виконав Мирон Солтис „Прелюд" Шопена і Бела-Барток „Румунський танок". В науці першими учнями в студії є: Юрій Леськів, Роксана Отуляк, Дарія Наконечна.

Роксанна Отуляк дуже гарно виконала композицію Безкоровайного, Дарія Наконечна виконала мелодійно „Веселий селянин" Шумана.

До визначних учнів музичної студії належить Богдан Бачара, який виконав досконало як мелодійно, так і технічно вальс Брамса. Він має великі здібності до музики.

В концерті брали також участь учні — Юля Отуляк, Христина Наконечна, Володимир Мартієвич. Всі вони грали дуже добре.

Програма концерту була гарно опрацьована. Всі виступи, сольові, а також дуети, прекрасно звучали! Програмою концерту провадив артист українських театрів, батько учнів Мирослав Солтис. Серед визначних гостей на залі були присутні: о. митрат Зенон Злочовський, парох церкви св. Архистратига Михаїла, а також сестра директор М. Демян, ЧСВВ, і сестра Джулія, ЧСВВ, зі школи св. Йосафата.

Вдячні учні обдарували проф. Зою Маркових китицями квітів. Подяку від батьків склав артист М. Солтис, побажавши проф. Зої Маркових великих успіхів на майбутнє.

Я. Чик

УПМС — оаза українства на поселеннях

Уже від 1959 року існує при гамірній вулиці Боччеа у Вічному Місті Римі в соняшній Італії оаза українознавства. Це — Українська Папська Мала Семінарія. У руїнах повоєнних років багато наших вояків-дивізійників і тих, що боролись в рядах чужих військ, знаходилися по в'язничих таборах в Італії, Рімні, Белярія. Коли вдалося, нарешті полоненим роз'їхатись по всіх континентах, вони зорганізувалися там: будували власні церкви та домівки, творили різного роду угруповання. З неймовірно швидким розвоєм організаційних структур пекучо відчувався брак священиків. Доплив наших душпастирів з краю після розгрому Католицької Церкви напередодні війни перервався. Через це багато молодців почали або продовжували свої теологічні студії, перервані воєнним лихоліттям, в обителі Великої Семінарії на Джаніколо. Відчувався брак і своєї середньої школи на імміграції, в якій молоді покоління набирали б української освіти, щоб потім, в разі Бог їх покликав би до священичого стану, перейти до Великої Семінарії.

Покійний Владика Іван Бучко, найбільш улюблений нашими дивізійниками єпископ, доклав всіх зусиль, щоб заснувати українську школу на чужині. Така школа знайшла свій перший осідок в Люрі в Франції, потім в Кастельгандольфо в Італії, а по сьогоднішній день при вулиці Боччея в Римі. Напочатку виникла проблема, кому доручити провід вишколу молодих українських юнаків? Серед згромадження ОО. Салезіян, цього монашого Чину, що займається виключно вихованням молоді, знаходяться українці, яких ще перед вибухом війни Митрополит Андрей вислав на студії до Італії, щоб, повернувшись, вони в краю зайнялись пекучою проблемою виховання молоді в здоровому релігійному і патріотичному дусі. Їм доручено провід школи. Уже в новому власному будинку в Римі число семінаристів з року в рік зростає і у рекордовому році — 1962 — нараховується вже 106 осіб. Потім у наслідок підвишки подорожніх цін (Америка, Канада) невідрадної політичної ситуації в Італії, розсвару на поселеннях на церковному й духовому відтінках (найбільше на терені Великобританії, звідки колись було аж 62 хлопці, а цього року лише чотири учні !) кількість їх почала зменшуватися, поки не дійшла до найнижчого числа цього року — всього лише 37 семінаристів.

УПМС - це середня школа-семінарія під проводом українських ОО. Салезіян, де хлопці мають можливість набути глибоку українську освіту і в тому самому часі застановитися над своїм майбутнім : бути священиком або добрим провідним громадянином громади. Кожний може вибрати собі стан. Як в одному, так і другому випадках наголошується від першого до останнього року: люби свою батьківщину й свою многостраждальну Церкву, будь глибокосвідомим українцем. Середників, щоб дійти до того, не бракує. У перших трьох роках щодня одна година навчання української мови, а в наступних — чотири години тижнево. Раз у тижні є письмова задача на актуальні теми, щоб питомець міг ознайомитись та бездоганно опанувати лексику та термінологію української граматичної побудови. В останніх трьох роках, тобто в ліцеї, починається вичерпна аналіза української літератури від початків її існування до сьогоднішнього дня: від поганських обрядових пісень до семидесятників. В останніх двох роках вивчається лише українську історію. Слід зазначити, що текст Історії України, що його склав о. І. Хома, є загальноприйнятим викладовим підручником по суботніх школах українознавства на північноамериканському континенті і у багатьох країнах тут, в Европі. Очевидячки, всі лекції, по п'ять денно, відбуваються в українській мові. Підручники, виготовлені самими Отцями чи набуті в Україні та з країн нашого поселення, всі в українській мові. Як бачимо, можливості вийти з УПМС свідомим українцем існують, необхідно лиш учитися та бути здисциплінованими. Крім культурно-навчального багажу, є ще й патріотичний відтінок — відзначаються державні свята чи роковини історичних важливостей.

На духовному відтінку докладається багато зусиль, щоб учневі вщепити в душу любов до своїх духовних традицій, до свого рідного обряду. Крім домашнього проводу ОО. Салезіян, є ще і „пар екселанс" провід Блаженнішого Патріярха Йосифа. Щораз, коли Блаженніший править у Соборі, перші малі семінаристи знаходяться у рідному храмі й співають своєму Мойсеєві до Служби Божої. Не раз у минулому Патріярх приходив до семінаристів і заохочував їх бути вірними синами України.

Щоб скористати з такого підложжя, педагогічна праця мусить розвиватися діялогом між вихованцем та виховником. Мусять обидва поступати в унісон. Одностороннє становище питомця, що ніяк не хоче співпрацювати зі своїм виховником, витворює непорозуміння, невдоволення, видалення з школи, „пльотки"... Велике число семінаристів, які закінчили школу атестатом зрілости, відстало від української громади. Різні можуть бути для цього причини: брак підпертя, непорозуміння, заздрість, невміння включитись з належною терпеливістю в громадські організаційні структури, багатьом поламано „в розлеті крила"... Проте немале число активно включилось у громадське життя, перебираючи поволі провід від старших: редакції газет, молодечі організації тощо. Що найважливіше, багато юнаків таки пішло слідами Христа і тепер з ентузіязмом працюють на Божій Ниві.

Українським юнакам та їхнім батькам варто серйозно застанвитись, чи не хотіли б вони користати із багатогранних можливостей, що їм представляє Мала Семінарія, щоб колись, у близькому майбутньому спричинитися до покращання гіркої долі нашої Церкви й народу.

Отець Євген Небесняк

Митрополит С. Сулик прийняв на авдієнції представників громади Пассейк-Берґен

У кінці травня ц.р. під час візитації парафії св. о. Миколая в Пассейку Владика Митрополит Стефан Сулик, за посередництвом пароха отця д-ра Рафаїла, прийняв на авдієнцію представників громади в такому складі: голова Відділу УККА адвокат Константин Ваньо, голова ОЧСУ д-р Мирослав Бих, представник від Пласту Ярослав Федун, секретар Відділу Провидіння Степан Покора та від Фундації УВУ Іван Буртик.

В одногодинній зустрічі, крім порушених громадсько-церковних питань місцевої громади, заторкнуто також і суспільно-політичну проблематику цілої громади в діяспорі.

Виміна думок була куртуазійна, надзвичайно цінна і на часі. Ця зустріч дала громаді можливість і нагоду безпосередньо зустріти й привітати свого Владику, а заразом висловити свої клопотання, болі та турботи з приводу невідрадного становища в громадському й церковному житті нашої спільноти, а також прохати Владику о поміч справедливого і об'єктивного розсуду сучасного положення, яке є зростаючою небезпекою для всіх, а головно для молоді.

Владика Митрополит виявив велике занепокоєння таким станом, щоб він не перейшов у хронічну недугу громади, що може довести громаду до національного зубожіння.

Без сумніву, Владика Митрополит глибоко аналізує вагомість громадської думки та розуміє її питому силу й тому закликає вірних до молитов про вихід із цієї безвихідности та дораджує і впливати на громадсько нездисциплінованих провідників, щоб вони заговорили спільною мовою, на що нетерпеливо чекає велика українська громада.

Підсумовуючи, можна сказати, що такі зустрічі побажані і необхідні не тільки з духовними, а також і зі світськими провідниками, щоб дати їм нагоду та змогу зрозуміти й почути, що справді народ думає, яка його воля. Вже час всім провідникам призадуматись, що не їх голос, а голос народу є голос Бога.

ПОДЯКА

Почуваюся до милого обов'язку висловити сердечну подяку групі лікарів Генерального шпиталя в Перт Амбой, Н. Дж.: д-рові Карлові Сальваті з Едісону, д-рові Стівенові з Мідлтавну, д-рові А. Джаздануні з Форду, д-рові Артурові Росі з Перт Амбой і д-рові Аронові Файнголдові з Перт Амбой за опіку і консультаційні поради під час двотижневого мого перебування у тому шпиталі. Окрему щиру подяку складаю д-рові Андрієві Качалі за успішно переведену ним операцію й опіку та пооопераційне лікування мене.

Адміністрації Генерального шпиталю в Перт Амбой дякую за влаштування для мене окремої, догідно устаткованої кімнати, а помічному лікарському персоналові — за зразкову опіку.

Зі зворушенням читав листи від отців духовних та друзів і приятелів, в яких висловлювались побажання скорого видужання. Надзвичайно хвилюючим було обдаровування мене в'язанками і китицями чудових квітів, які є пристрастю мого життя. Усім, хто виявив мені цією дорогою свою приязнь і співчуття, переказую стародавнє полтавське спаси, Біг!

Зокрема дорогими були для мене листи, квіти та три гори різних овочів і фруктів, що їх прислали Головна Управа Об'єднання Сестрицтв УП Церкви в ЗСА, члени і співробітники Консисторії, члени Братства Ап. Андрія і Сестрицтва Св. Покрови в Савт Бавнд Бруку, Сестрицтво при катедрі св. Димитрія в Картереті, Н. Дж., та о. настоятель, паніматка і члени парафії св. Юрія в Ярдвіллі, Н. Дж.

Нехай же Всемилостивий Господь обдарує всіх Своєю ласкавою опікою!

Ваш у Христі

Мстислав, Митрополит

Подаємо теперішню поштову адресу Митрополичої Канцелярії і для безпосередньої кореспонденції з Владикою Митрополитом: Metropolitan's Chansery Ukrainian Orthodox Church of the USA, P.O. Box 445, South Bound Brook, New Jersey 08880.

Президент Реґен...

(Продовження зі стор. 1)

України.

Під час полуденку з-поміж американських гостей виступив д-р Ричард Аллен, колишній голова Ради Крайової Безпеки.

Вступну молитву відмовив о. Й. Денищук, парох українського католицького крайового собору св. Родини у Вашінгтоні.

В год. 2:30 по полудні, в понеділок, 18-го липня ц.р., відбувся панель спеціялістів, які порушили проблеми совєтсько-московського імперіялізму в різних частинах світу. Панель відкрив і ним провадив ген. Джан К. Сінґлавб, голова Американської ради для світової свободи.

Увечорі того самого дня, в готелі Гаєт Ріджeнсі відбувся бенкет, в якому взяло участь біля 400 осіб і під час якого віцепрезидент Джордж Буш був головним промовцем. Сен. Джеремая Дентон з Алабами привітав гостей і згадав про своє ув'язнення і тортури як летун-в'язень в Північному В'єтнамі. Вступну промову виголосив ген. Сінглавб, після чого провід вечері передано Едвардові Дервінскому, колишньому конгресменові, і тепер радникові Державного департаменту. Віцепрезидента Буша представив конгресмен Дж. Соломон.

Віцепрезидент Буш, починаючи свою промову, сказав:

„Цього року, під час Тижня Поневолених Націй, ми також відзначуємо сумну річницю — 50-річчя голоду в Україні, в якому 5 до 7 мільйонів осіб втратило своє життя. З бігом часу, ми переходили інші сумні роковини для відзначування — Східня Німеччина в 1953 році; Мадярщина в 1956 році; Чехо-Словаччина в 1968 році; Афганістан в 1979 році; Польща в 1982 році".

Після підписання закону про поневолені нації, твердив віцепрезидент Буш, багато більше вільних країн втратили свою незалежність та збільшили реєстр поневолених націй. Він згадав про поневолення Куби, Камбоджі, В'єтнаму, Ляосу, Афганістану та про масові вбивства в тих країнах людей, які є противниками комунізму. Вкінці промовець сказав:

„Не зважаючи на гніт правління комуністів, вони ніколи не здушать світла свободи. Після двох і більше ґенерацій поневолення це світло далі сяє блискучо в серцях народів Східньої Европи, Балтицьких країн, України і інших поневолених народів. Ми це бачили в Польщі, де 12 мільйонів поляків вітали в особі Папи надію на краще завтра. Ми бачимо це в хоробрих людях в Совєтському Союзі, яким оборона основних прав людини принесла тяжкий удар комуністичного правління".

В пам'ять нашого Дорогого і Незабутнього Приятеля

бл. п. ОЛЕКСАНДРА ЗАЯЦЯ

складаємо 50.00 дол. на Український Музей

ВОЛОДИМИРА НАГОРНЯК
ЮРІЙ І МИРОСЛАВА ГРАБ

ПОДЯКА

29-го січня 1983 року, з волі Всевишнього, відійшов від нас у Вічність, мій Найдорожчий і Незабутній Муж

бл. п.

проф. САМІЙЛО МУХИН

Цим складаю щиру подяку Високодостойному о. Василеві Іващукові, пароховї церкви св. Софії в Байоні, за відвідини хворого в лікарні, за відправлення панахид в похоронному заведенні та похоронні відправи в Церкві-Пам'ятнику і на цвинтарі в Бавнд Бруку.

Сердечно дякую о. протопресвітерові Шпаченкові за участь в похоронних відправах в церкві і на цвинтарі.

Висловлюю щиру подяку диригентові п. Д. Олійникові і хористам, що своїм співом возвеличили похоронний обряд під час панахиди.

Висловлюю щиру подяку родинам Д. Вох та Ю. Харченко за відвідини хворого в лікарні та за їхню допомогу в полагодженні справ зв'язаних з похороном.

Приношу щиру подяку членкиням 71 відділу Союзу Українок в Джерзі Ситі за вислови співчуття, участь в похороні та за пожертву в сумі 50.00 дол. на Український Музей в Ню Йорку.

Щиро дякую Управі Рідної Школи в Джерзі Ситі, панству В. Могучим та п. Удод Марії за такі чудові квіти.

Сердечно дякую п. інж. Ю. Харченкові за таку зворушливу прощальну промову в похоронному заведенні.

Цією дорогою складаю щиру подяку всім Приятелям і Знайомим, що в часі мого невимовного горя прийшли зі словами розради і висловами щирого співчуття.

Дякую всім за листи, за пожертви на Служби Божі. Нехай Милосердний Господь нагородить вас щедрими ласками, щастям та здоров'ям, а душу Покійного нагородить Царством Небесним.

У глибокому смутку дружина — МАРІЯ

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Відзначення нового етапу життя голови 47-го Відділу СУА

Бувають в житті людини моменти чи події, повз які не можна пройти, не відмітивши їх.

1-го травня ц. р. 47-ий Відділ СУА в Рочестері, Н.Й., відзначив відхід на емеритуру голови Ірини Руснак. Ця емеритура прийшла й несподівано і передчасно, але в тому випадкові, не знаю, чи дякувати, чи винувати треба фірму Кодак, у якій Ірена працювала довгі роки.

У присутності коло 100 членок з родинами та приятелів відбувся обід, завдяки господарським референткам Відділу, і коротенька програма у формі ширших сходин. Відкрила цю зустріч заступниця голови Ірина Шмігель і привітала „новоспечену емеритку", для якої усе було вдало законспіроване несподіванкою, — її родину; пароха церкви св. Йосафата, де відбувалася зустріч, о. шамбеляна Івана Сквіллера; усіх членок, приятелів і гостей, та передала провадження надзвичайними ширшими сходинами 47-го Відділу Марії Крамарчук. Після привітання почесної гості з чоловіком й усіх присутніх та спільного відспівання „Боже, вислухай благання" почалися сходини.

Марія Крамарчук заявила, що напевно дістане „догану" від голови, що її не повідомлено про цю імпрезу, але тепер уже запізно. Протоколу з попередніх сходин не відчитувано, бо гості заявили, що вони зголодніли, й одноголосно пересунено цю точку до наступних сходин.

Доповідь на тему „Три етапи життя Ірини Ганушевської-Руснак: школа, праця, емеритура" прочитала М. Крамарчук. Вона зазначила дивний збіг обставин, що лучить її з І. Руснак уже 50 років. У дівочій гімназії УПТ „Рідна Школа" в Станиславові, хоч і не в одній клясі, але дуже близько зжилося сім дівчаток, з того п'ять живуть тепер у Рочестері — Ірка Ганушевська-Руснак, Мирося Смеречинська-Приймак, Оля Люхнич-Ганушевська, Славка Остапчук-Стеців і Мумка Висоцька-Крамарчук; інші прийняли за осідок Ню Йорк чи Ню Джерзі. Разом вчилися, співали в церкві на хорах, улаштовували шкільні концерти і театральні вистави, змагалися у спортових іграх, разом діставали „цваєри" (двійки) від строгих „бельферів"-професорів, разом переживали „любов з першого погляду", спільно „відбивали" собі „кавалерів" з чоловічої гімназії, що була на тій самій вулиці Липовій, і разом під наглядом старших товаришок продовжували традицію праці Пласту, хоча його уже тоді легально не було, але ми, як і інші гімназисти, пішли „в підпілля"...

Тост для голови Відділу, стоять (зліва) Ольга Нарівна, Катерина Щур, Ірина Руснак, Іванна Мартинець, Марія Крамарчук.

Сидять (справа): Ірина Шмігель, заступниця голови 47-го Відділу СУА; о. шамбелян Іван Сквіллер, парох церкви св. Йосафата; Ірина Руснак, Мирон Руснак; напроти — члени родини.

„Усе разом, у гурті. В'язали нас радість успіхів і сльози невдач. Це були найкращі незабутні шкільні роки.

В 1937 році шляхи наші розійшлися. Я здала матуру й залишила молодших товаришок, а між ними Ірку, в Рідній Школі.

Минали роки; шаленим вогнем горіла Друга світова війна і почався великий ісход. Усі прямували вперед, у порожнечу невідомого, щоб тільки чим скорше втекти від ворогів. Химерна доля кинула кожну з нас в обійми холодної чужини...

Минуло 15 років, і чудомдивом наші стежки зійшлися ось тут, у Рочестері. Чи для того, щоб продовжувати почате в Станиславові діло? Мабуть так. Але вже не як гімназистки УПТ, а як громадські працівниці. Ціла наша п'ятка знову була разом", — казала доповідачка і продовжувала:

„У 1952 році ми заснували 47-ий Відділ СУА в присутності тодішньої голови СУА св. п. Олени Лотоцької. З того часу проминув 31 рік, і ця група, з якої наша п'ятка ще є членками по сьогодні, працює по своїх силах і спроможностях, відповідно до віку й почуття обов'язку. Моттом основниць 47-го Відділу стали слова патронки Лесі Українки: „*Огню іскра великого повік не згасає*". Наше мотто не змінилося, й я вірю, що ніколи не зміниться.

З того часу Ірина постійно працює на усіх постах у Відділі, вона майже 30 років є членом Управи, в тому часі два роки очолювала Окружну Управу Північного Ню Йорку з відділами в Баффало, Сиракюзах і, очевидно, в Рочестері. Три роки займала відповідальний пост мистецько-музейної референтки Головної Управи СУА, бо ця ділянка найближча її серцю, а Український Музей в Ню Йорку став одним з її турбот.

Ірина вже другий рік енергійно провадить 47-ий Відділ, як голова. Не вичислю інших відгалужень громадської праці І. Руснак, бо їх багато, й усі вони важливі і вартісні. Зрештою, присутні самі дуже добре свідомі її відданої праці. Я не мала на меті вихвалювати чи величати Ірину, згадуючи її працю, фахову для заробітку і суспільну. Це зайве, бо вона не для похвал працює, а тому, що так їй наказує громадська совість, зрештою, як і кожній з нас.

Сьогоднішним днем членки 47-го Відділу СУА бажали відзначити відхід Ірини Руснак від професійної праці, одначе, ніяк не від суспільної, бо із громадської праці ніхто на емеритуру не відходить. Хто працює для суспільного добра, працює до останнього свого віддиху. Для потвердження моєї тези наведу слова велетня української літератури і науки, що ввесь свій вік присвятив службі для свого народу, своєї громади, Івана Франка: „*У приватному житті людини відступити від зарібкової праці, це час поглянути в минуле з вдоволенням доконаного діла, час глянути в будуче із сподіванням кращих днів, час виповнений не обов'язком, а радістю і втіхою*".

Продовжуючи давню традицію Відділу пожертвували з цієї нагоди 250 дол. згідно з її бажанням на дини 47-го Відділу закри-

Голова Окружної Управи північного Ню Йорку Іванна Мартинець склала сердечні побажання та висловила надію, що тепер наша „емеритка" віддасть свій час подвійно для суспільної праці, а особливо для СУА. Присутні піднесли чарку вина та відспівали многоліття Ірині та Миронові Руснакам.

У дискусії після доповіді зголосилася до слова виховна референтка Відділу Ірина Юрків і дуже дотепно у віршованій формі, з чого вона уже відома, представила сильветку Ірини Руснак, хоч навесело, але дуже влучно, можна б сказати „кривим оком", підглянула прикмети нашої голови. Присутні винагородили її „участь в дискусії" рясними оплесками.

Надзвичайні ширші сходфонд ім. Олени Лотоцької. ла заступниця голови та попросила о. шамбеляна Івана Сквіллера перевести молитву перед обідом.

Марія Крамарчук

У 45-ліття...

(Закінчення зі ст. 2)

важкого шляху. Залишилися спомини, залишилася історія. Скільки разів не один з нас линув думками у своє минуле і згадував свої шкільні роки, свою молодість, яку Франко так влучно порівняв з весною (з тією тільки різницею, що весна повертається кожного року, а молодість — ніколи). Теж не менше влучно польський поет Міцкевіч порівняв молодість з буйним орлом, що свобідно літає високо-високо в небесних просторах.

Справді, чи може бути в житті кожної людини щось краще, як молодість? Чи можуть бути гарніші спомини, як спомин із шкільної лавки зі своєї Альма Матер?

На відвідинах у „Лісовій Школі"

Дорога до Гантеру нам добре знайома та, однак, їдучи туди не можна відірвати очей від краси прегарних краєвидів.

Водій нашого авта ст. пл. Олег Мачай добре знає дорогу до місця табору, тож ми скоро доїжджаємо до цілі. Сонце заходило за вершки дерев, коли ми пустилися переходити вбрід річку, щоб дістатися до табору. На другому березі ми переодягнулися в пластові однострої і вузькою стежинкою пішли вгору.

На віддалі кільканадцяти кроків нас завважив стійковий і дав свистком знак, що хтось зближається до табору. Нам назустріч вийшов комендант пл. сен. Юрій Саєвич і бунчужний пл. сен. Петро Содоль. Ввічливо запросили на площу, а таборовики, в одну мить переодягнені в однострої, стали перед шатрами, щоб згідно з їхнім звичаєм по-пластовому привітали гостей. На площі повівали прапори країн, з яких приїхали учасники „Лісової Школи" — канадський, американський і, розуміється, український.

По короткому привітанні гостей учасники повернулися до своїх зайнять, а комендант Ю. Саєвич і бунчужний П. Содоль показали нам все, що міститься у таборі. Спершу відвідали ми так „званий „штаб", де застали писаря „Лісової Школи" пл. сен. Руслана Расяка, який показував нам денні накази, одноднівку, яку ще треба закінчити, та цілий ряд матеріялів і гутірок.

В „штабі" знаходиться міцна, залізом окована скриня, у якій переховуються шатра з року в рік. За „штабом" вдолині — площа для спорту місце на кухню, а в потічку джерельце, де набирають чистої води. Ціла посілість це власність пл. сен. Михайла Пежанського, Л. Ч., який безкорисно передав її для вживання пластунам. Зблизилися до кухні, де вже догоряв вогонь з недавно вареної вечері, а кухоний ввічливо запросив нас на вечерю. Після довгої їзди автом вона добре смакувала. Повечерявши, пішли на ватру. Того дня ватра особлива, бо таборовики прощалися з містом, де розпочали перед тижнем свій вишкіл, та від'їжджали на „Вовчу Тропу", щоб там його закінчувати у сполученні із практикою на виховно-вишкільному юнацькому таборі.

Ніч була тиха, і ватра горіла рівним вогнем. Її іскри освічували обличчя вдумливих юних пластунів. На наказ бунчужного дня кожний із учасників мав себе представити, а провідник групи назвати групу та пояснити вибрану назву.

Одна група назвала себе „Синами сталі", обравши сталь, з якої можна виробити щось сильного, як свій символ. Друга група вибрала назву „Лісові хлопці", яких манять лісові простори, таборування і чисте життя в природі.

Зі слів тих пластунів біла сила характеру, посвята пластовій ідеї, виразно визначений шлях до великої мети, а на дороговказі їхнього життя вже тепер чітко написані слова Пластового Обіту. Кожна пісня, що її співали, була вартісного змісту, кожна весела точка мала правдивий пластовий гумор.

Під кінець ватри комендант „Лісової Школи" пл. сен. Юрій Саєвич, Вовк, закликав учасників, щоб взяли зі собою іскру любови, куди б їх доля не понесла, а після того попросив мене сказати кілька слів до пластунів. Піснею „На добраніч" закінчили ми цю ватру, яка залишила в нас глибоке враження.

Провід „Лісової Школи" передав нас під дальшу опіку „Сталевим синам", і під їхнім проводом ми пішли в поворотну дорогу до річки. Пластуни перевели нас вбрід аж до місця постою авт, де ми розпрощалися з ними, як з рідними і дорогими. Ми бажали їм щастя в дальшій життєвій мандрівці, а вони нам — щасливої дороги на „Вовчу Тропу".

Їдучи туди у темряві пізньої ночі, ми потонули в глибокій задумі, переживаючи свої враження із гостини в „Лісовій Школі".

Ми ставили собі питання, чому так мало учасників цього року зголосилося на цей високоякісний вишкіл, і чому саме із браку зголошень треба було відкликати „Школу Булавних", такий же вишкіл для пластунок? Таж на таких таборах пластуни дістають підставу правдивого, пластового, таборового вишколу.

Коли Пласт хоче зберегти свою первісну якість в основах, провід Пласту мусить подбати, щоб з кожної станиці приїжджали на ці вишколи найкращі, і як треба старатися для них стипендій на ту ціль. Там плекається характер, пошана і послух проводові, там набирається знання, як стати добрим провідником та носієм пластової ідеї. Там родиться гордість за свою організацію.

Той короткий час, що ми мали нагоду перебути в „Лісовій Школі", впевнив нас у тому, як важливі є ті вишколи і як конечно їх продовжати, рівночасно — це був один із найкращих споминів, — який дасть ще один поштовх до дальшої корисної праці для Пласту.

Евстахія Гойдиш

Звіт...

(Закінчення зі ст. 2)

такі приємні, що аж хочеться до них рукою доторкнутися. „Сонце і блакить пливе розливом нивами й лугами"... улюблене повторення „л" і „н" для кольориту ласки, ніжности й любови. Часом алітерації заходять на манівці: „Пісний пістряк" Ох, не пісний він, той пістряк... Так само і з римами. Взагалі, рими у Щербака гарні, дібрані. Він навіть умудрився нову риму для „осени" знайти: осінь — ось він. Але щоб римувалося з „на сонці", Щербак пише „Проміння волоконці", а треба „волоконця".

Поет щасливіший у спогадах про минуле, ніж у віршах на сучасні теми. Його тривожать жахи XX століття, доля України, що в світових зударах може загинути або воскреснути. Влучно окреслює поет стан нашої еміграційної громади:

Розвіялись люди, як мак.
Один — козак,
Другий — гречкосій,
А третій — сам не свій.

● РОЗШУКИ ●

ПОШУКУЄ ВАСИЛЯ МАТВІЇВ ОНИШКІВ
зі села Голешів Бортник, повіт Жидачів, його сестра **Катерина Матвіїв у Венезуелі,**
Апартадо, 518 Валенція, Венезуеля.